

•เขียนโดย manager•

•วัน•;•;•ที่ 22 •;•;•มกราคม•;•; 2014 เวลา 22:31 น. •;•; -

๑๐. นารถสูตร ว่าด้วยฐานะ ๕ ที่ใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ [๕๐] สมัยหนึ่ง ท่านพระนารถะอยู่ที่กุกกุฎาราม ใกล้พระนครปตลิสบุตร ก็สมัยนั้น พระนางภัททาราชเทวี ผู้เป็นที่รัก เป็นที่พอพระทัยแห่งพระราชอาญาพระนามว่ามณฑะ ได้ทิวงคต เมื่อพระนางภัททาราชเทวี ผู้เป็นที่รักเป็นที่พอพระทัย ทิวงคตไปแล้ว พระราชาไม่ทรงสนาน ไม่ทรงแต่งพระองค์ ไม่สวย ไม่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจ ทรงชบเซาอยู่ที่พระศพพระนางตลอดคืนตลอดวัน ครั้งนั้น พระราชาได้ตรัสสั่งมหาอำมาตย์ชื่อว่าโสการักขะผู้เป็นที่รักว่า ท่านโสการักขะผู้เป็นที่รัก ท่านจงยกพระศพพระนางภัททาราชเทวีลงในรางเหล็กที่เต็มไปด้วยน้ำมัน แล้วปิดด้วยรางเหล็กอันอื่นอีก เพื่อให้เราได้เห็นพระศพพระนางนานได้เท่าไรยิ่งดี โสการักขะมหาอำมาตย์รับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ก็ได้จัดการยกพระศพพระนางลงในรางเหล็กที่เต็มไปด้วยน้ำมัน แล้วปิดด้วยรางเหล็กอันอื่นอีก ครั้งนั้นโสการักขะมหาอำมาตย์จึงคิดว่า เมื่อพระนางภัททาราชเทวี ผู้เป็นที่รัก ที่พอพระทัย แห่งพระเจ้ามณฑะนี้ ได้ทิวงคตไปแล้ว พระราชาไม่ทรงสนาน ไม่ทรงแต่งพระองค์ ไม่สวย ไม่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจ ทรงชบเซาอยู่ที่พระศพพระนางตลอดคืนตลอดวัน พระราชาพึงเสด็จเข้าไปหาสมณะหรือพราหมณ์รูปใดหนอ ได้ทรงสดับธรรมแล้ว จะพึงทรงละลูกศร คือความโศกได้ ลำดับนั้น โสการักขะมหาอำมาตย์จึงคิดว่า ท่านพระนารถะรูปนี้ อยู่ที่กุกกุฎาราม ใกล้พระนครปตลิสบุตร ก็กิตติศัพท์อันงามของท่านพระนารถะขจรไปแล้วอย่างนี้ว่า เป็นบัณฑิต ฉลาด มีปัญญา เป็นพหูสูต มีถ้อยคำอันวิจิตร มีปฏิภาณดีงาม เป็นอุชฌบุคค และเป็นพระอรหันต์ จึงควรที่พระเจ้ามณฑะจะเสด็จเข้าไปหา เพื่อบางที่ได้ทรงสดับธรรมของท่านแล้วพึงทรงละลูกศร คือ ความโศกได้.

ลำดับนั้น โสการักขะมหาอำมาตย์จึงเข้าไปเฝ้าพระเจ้ามณฑะ แล้วกราบทูลว่า ขอเดชะ ท่านพระนารถะรูปนี้ อยู่ที่กุกกุฎาราม ใกล้พระนครปตลิสบุตร ก็กิตติศัพท์อันงามของท่านพระนารถะขจรไปแล้วอย่างนี้ว่า เป็นบัณฑิต ฉลาด มีปัญญา เป็นพหูสูต มีถ้อยคำอันวิจิตร มีปฏิภาณดีงามเป็นอุชฌบุคค และเป็นพระอรหันต์ ถ้าพระองค์จะพึงเสด็จเข้าไปหาท่านแล้วไซ้ บางที่ได้ทรงสดับธรรมของท่านแล้ว พึงทรงละลูกศร คือ ความโศกได้ พระเจ้ามณฑะจึงตรัสสั่งว่า ท่านโสการักขะ ถ้าเช่นนั้น ท่านจงไปบอกท่านพระนารถะให้ทราบ เพราะกษัตริย์เช่นเราพึงเข้าใจว่า สมณะหรือพราหมณ์ที่อยู่ในราชอาณาจักร ยังไม่ได้แจ้งให้ทราบก่อนจะพึงเข้าไปหาได้อย่างไร โสการักขะมหาอำมาตย์รับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ได้เข้าไปหาท่านพระนารถะที่ภวาทแล้ว ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว กล่าววาทว่าข้าแต่ท่านผู้เจริญ พระนางภัททาราชเทวีผู้เป็นที่รัก ที่พอพระทัยแห่งพระเจ้ามณฑะนี้ ได้ทิวงคตแล้ว เมื่อพระนางภัททาราชเทวีผู้เป็นที่รัก ที่พอพระทัยได้ทิวงคตไปแล้ว พระราชาไม่ทรงสนาน ไม่ทรงแต่งพระองค์ ไม่สวยไม่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจ ทรงชบเซาอยู่ที่พระศพแห่งพระนางภัททาราชเทวี ตลอดคืน ตลอดวัน ขอท่านพระนารถะจงแสดงธรรมแก่พระราชอาญาโดยให้พระราชอาญาพึงทรงละลูกศร คือ ความโศกได้ เพราะได้ทรงสดับธรรมของท่านพระนารถะ ท่านพระนารถะจึงกล่าวว่า ดูคุณมหาอำมาตย์ ขอให้พระราชอาญาทราบเวลาที่ควร ณ บัดนี้.

ลำดับนั้น โสการักขะมหาอำมาตย์ลุดจากที่นี้ อภิวัตน์ท่านพระนารถะ ทำประทักษิณเสร็จแล้ว ได้เข้าไปเฝ้าพระเจ้ามณฑะแล้ว กราบทูลว่า ขอเดชะท่านพระนารถะได้เปิดโอกาสให้เสด็จไปหาได้แล้ว บัดนี้ ขอพระองค์จงทรงทราบเวลาที่ควรเถิด พระเจ้าข้า พระเจ้ามณฑะตรัสว่า ถ้าเช่นนั้น ท่านจงให้พนักงานเทียมพาหนะที่ดี ๆ ไว้ โสการักขะมหาอำมาตย์ รับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ได้ให้พนักงานเทียมพระราชพาหนะที่ดี ๆ ไว้เสร็จแล้ว จึงกราบทูลว่า ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้าได้ให้พนักงานเทียมพระราชพาหนะที่ดี ๆ ไว้เสร็จแล้ว ขอพระองค์จงทรงทราบเวลาที่ควรเถิด พระเจ้าข้าลำดับนั้น พระเจ้ามณฑะ เสด็จขึ้นทรงพระราชพาหนะที่ดี ๆ ไปสู่กุกกุฎารามเพื่อพบปะกับท่านพระนารถะ ด้วยพระราชานุกาพอย่างใหญ่ยิ่ง เสด็จไปเท่าที่พระราชพาหนะจะไปได้ เสด็จลงจากพระราชพาหนะแล้ว เสด็จพระราชดำเนินเข้าไปสู่อาราม เข้าไปหาท่านพระนารถะที่ภวาทแล้ว ประทับ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้ว ท่านพระนารถะได้ทูลแก่พระเจ้ามณฑะว่า ขอถวายพระพร ฐานะ ๕ ประการนี้ อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหมหรือใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ ฐานะ ๕ ประการเป็นไฉน คือ ฐานะว่า ขอสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา [ของเรา] อย่าแก่ ๑ ขอสิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา [ของเรา] อย่าเจ็บไข้ ๑ ขอสิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา [ของเรา] อย่าตาย ๑ ขอสิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา [ของเรา] อย่าสิ้นไป ๑ ขอสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดา [ของเรา]

•เขียนโดย manager•

•วัน•พุธ•ที่ 22 •มกราคม• 2014 เวลา 22:31 น.• -

อย่าฉิบหายไป ๑ อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกไม่พึงได้ ขอถวายพระพร สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของปุถุชนผู้ไม่ได้สติบยอมแก่ไป เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาแก่ไปแล้ว เขาย่อมไม่พิจารณาเห็นดั่งนี้ว่า ไม่ใช่สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของเราผู้เดียวเท่านั้นแก่ไป โดยที่แท้ สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของสัตว์ทั้งปวงที่มีการมา การไป การจุติ การอุปบัติ ย่อมแก่ไปทั้งสิ้น ส่วนเราเอง ก็เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา แก่ไปแล้ว พึงเศร้าโศก ลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉายแม้อาหารเราก็ไม่ยอมรับประทาน แม้กายก็พึงเศร้าหมอง ชูบผอม แม้การงานก็พึงหยุดชะงัก แม้พวกมิตรก็พึงดีใจ แม้พวกมิตรก็พึงเสียใจ ดังนี้

เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาแก่ไปแล้ว เขาย่อมเศร้าโศก ลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉาย นี้เรียกว่าปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ถูกลูกศร คือ ความโศกที่มีพิษเสียบแทงเข้าแล้ว ย่อมทำตนให้เดือดร้อน ขอถวายพระพร.

อีกประการหนึ่ง สิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ของปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ย่อมเจ็บไข้ . . . สิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา ของปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ย่อมตายไป . . . สิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา ของปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ย่อมสิ้นไป . . . สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดา ของปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ย่อมฉิบหายไป เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาฉิบหายไปแล้ว เขาย่อมไม่พิจารณาเห็นดั่งนี้ว่า ไม่ใช่สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาของเราผู้เดียวเท่านั้น ฉิบหายไป โดยที่แท้ สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาของสัตว์ทั้งปวงที่มีการมา การไป การจุติ การอุปบัติ ย่อมฉิบหายไปทั้งสิ้น ส่วนเราเอง ก็เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาฉิบหายไปแล้ว พึงเศร้าโศก ลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉาย แม้อาหารเราก็ไม่ยอมรับประทาน แม้กายก็พึงเศร้าหมอง ชูบผอม แม้การงานก็พึงหยุดชะงัก แม้พวกมิตรก็พึงดีใจ แม้พวกมิตรก็พึงเสียใจ ดังนี้ เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาฉิบหายไปแล้ว เขาย่อมเศร้าโศก ลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉาย นี้เรียกว่าปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ถูกลูกศร คือ ความโศกที่มีพิษเสียบแทงเข้าแล้ว ย่อมทำตนให้เดือดร้อน ขอถวายพระพร.

ส่วนว่า สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของอริยสาวกผู้ได้สติบ ย่อมแก่ไป เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาแก่ไปแล้ว อริยสาวกนั้นย่อมพิจารณาเห็นดั่งนี้ว่า ไม่ใช่สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของเราผู้เดียวเท่านั้นแก่ไป โดยที่แท้ สิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาของสัตว์ทั้งปวง ที่มีการมา การไป การจุติ การอุปบัติ ย่อมแก่ไปทั้งสิ้น ส่วนเราเอง ก็เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดา แก่ไปแล้ว พึงเศร้าโศก ลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉาย แม้อาหารเราก็ไม่ยอมรับประทาน แม้กายก็พึงเศร้าหมอง ชูบผอม แม้การงานก็พึงหยุดชะงัก แม้พวกมิตรก็พึงดีใจ แม้พวกมิตรก็พึงเสียใจ ดังนี้

เมื่อสิ่งที่มีความแก่เป็นธรรมดาแก่ไปแล้ว อริยสาวกนั้นย่อมไม่เศร้าโศก ไม่ลำบาก ไม่ร่ำไร ไม่ทูบอกคร่ำครวญ ไม่หลงงมฉาย นี้เรียกว่าอริยสาวกผู้ได้สติบ ถอนลูกศร คือ ความโศกที่มีพิษอันเป็นเครื่องเสียบแทงปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ทำคนให้เดือดร้อน อริยสาวกผู้ไม่มีความโศก ปราศจากลูกศรย่อมดับทุกข์ร้อนได้ด้วยตนเอง ขอถวายพระพร.

อีกประการหนึ่ง สิ่งที่มีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ของอริยสาวกผู้ได้สติบ ย่อมเจ็บไข้ . . . สิ่งที่มีความตายเป็นธรรมดา ของอริยสาวกผู้ได้สติบย่อมตายไป . . . สิ่งที่มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา ของอริยสาวกผู้ได้สติบ ย่อมสิ้นไป . . . สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดา ของอริยสาวกผู้ได้สติบ ย่อมฉิบหายไป เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดา ฉิบหายไปแล้ว อริยสาวกนั้นย่อมพิจารณาเห็นดั่งนี้ว่า ไม่ใช่สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาของเราผู้เดียวเท่านั้นฉิบหายไป โดยที่แท้ สิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาของสัตว์ทั้งปวง ที่มีการมา การไป การจุติ การอุปบัติ ย่อมฉิบหายไปทั้งสิ้น ส่วนเราเอง ก็เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหายเป็นธรรมดาฉิบหายไปแล้ว พึงเศร้าโศกลำบาก ร่ำไร ทูบอก คร่ำครวญ หลงงมฉาย แม้อาหารเราก็ไม่ยอมรับประทาน แม้กายก็พึงเศร้าหมอง ชูบผอม แม้การงานก็พึงหยุดชะงัก แม้พวกมิตรก็พึงดีใจ แม้พวกมิตรก็พึงเสียใจ ดังนี้ เมื่อสิ่งที่มีความฉิบหาย เป็นธรรมดาฉิบหายไปแล้ว อริยสาวกนั้นย่อมไม่เศร้าโศก ไม่ลำบาก ไม่ร่ำไร ไม่ทูบอกคร่ำครวญ ไม่หลงงมฉาย นี้เรียกว่า อริยสาวกผู้ได้สติบ ถอนลูกศร คือ ความเศร้าโศกที่มีพิษ ซึ่งเสียบแทงปุถุชนผู้ไม่ได้สติบ ทำคนให้เดือดร้อน อริยสาวกผู้ไม่มีความโศก ปราศจากลูกศร ย่อมดับทุกข์ร้อนได้ด้วยตนเอง ขอถวายพระพร ฐานะ ๕ ประการนี้แล อันสมณะ พราหมณ์ เทวดา มาร พรหม หรือใคร ๆ ในโลกนี้ไม่พึงได้.

•เขียนโดย manager•

•วัน•พุธ•ที่ 22 •มกราคม• 2014 เวลา 22:31 น.• -

ท่านพระนารทะ ครั้นกล่าวไวยากรภาษิตนี้จบลงแล้ว จึงได้กล่าวคาถาประพันธ์ต่อไปอีกว่าประโยชน์แม้เล็กน้อยในโลกนี้ อันใคร ๆ ย่อมไม่ได้เพราะการเศร้าโศกเพราะการคร่ำครวญ พวกอมิตรทราบว่าเขาเศร้าโศก เป็นทุกข์ ย่อมดีใจ ก็ครวญไต่ บัณฑิตพิจารณารู้นี้ความไม่หวั่นไหวในอันตรายทั้งหลาย คราวนั้น พวกอมิตรเห็นหน้าอันไม่ผิดปกติของบัณฑิตนั้น ยิ้มแย้มตามเคย ย่อมเป็นทุกข์ บัณฑิต พึงได้ประโยชน์ในทีเดียว ๆ ด้วยการใด ๆ เพราะการสรรเสริญ เพราะความรู้เพราะกล่าวคำสุภาษิต เพราะการบำเพ็ญทาน หรือเพราะประเพณีของตน ก็พึงบากบั่นในที่นั้น ๆ ด้วยประการนั้น ๆ ถ้าพึงทราบว่า ความต้องการอย่างอื่นเราหรือผู้อื่นไม่พึงได้ไซ้ ก็ไม่ควรเศร้าโศกควรตั้งใจทำงานโดยเด็ดขาดว่า บัดนี้เราทำอะไรอยู่ ดังนี้.

เมื่อท่านพระนารทะทูลจบแล้วอย่างนี้ พระเจ้ามุนฑะได้ตรัสถามว่าท่านผู้เจริญ ธรรมปริยายนี้ชื่ออะไร ท่านพระนารทะตอบว่า ขอถวายพระพรธรรมปริยายนี้ชื่อโสภัสลลหณะ พระเจ้ามุนฑะตรัสชมว่า ท่านผู้เจริญโสภัสลลหณะธรรมปริยายดีนัก โสภัสลลหณะธรรมปริยายดีนัก ท่านผู้เจริญเพราะได้ฟังธรรมปริยายนี้ ข้าพเจ้าจึงละลูกศร คือ ความโศกได้ ครั้นนั้นพระเจ้ามุนฑะได้ตรัสสั่งโสภารักษมะหาอำมาตย์ว่า ท่านจงถวายพระเพลิงพระศพพระนางภัทราราชเทวี แล้วจงทำเป็นสลุบไว้ ตั้งแต่วันนี้ไป เราจักอาบน้ำ แต่งตัว บริโภคอาหาร และประกอบการงานดังนี้.

จบนารทสูตรที่ ๑๐ จบมุนฑะราชวรรคที่ ๕

แหล่งที่มา พระไตรปิฎก ฉบับมหาหมกุฎา (ภาษาไทย) เล่มที่ ๓๖ พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต เล่มที่ ๓ หน้าที่ ๑๑๕ - ๑๒๑